

קובץ
הערוות וביאורים
בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א

בפשט"מ, רמב"ם, נגלה וחסידות

תשא
גליון כד (תפג)

יוצא לאור על ידי
תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

ברוקלין, ניו יארק

417 טראי עוועניו

שנת העיבור, תהא שנת משיח טובה, שנת תשמט ידיך

שנת המאתיים להולדת כ"ק אדמו"ר הצ"צ

שנת הארבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א

ב"ה. עש"ק פ' תשא, שנת תשמט ירך.

ת ו כ ן ה ע נ י נ י ם

שיחות

מדוע נקראים הרגלים "יום טוב" ולא "יום שמחה"..... ד

לקוטי שיחות

המ"מ של הפסוק "ירחיב ה"א את גבולך" (גליון)..... ה
עדות בקדושין לפני מ"ת..... ז

חסידות

הערה בתו"א פ' תצוה..... י
מה ענין "לפרנס האמונה"..... יא

נגלה

מדוע הש"ץ אינו חוזר הווידוי במנחה עריוה"כ..... יא

פשוטו של מקרא

בפרש"י עה"פ (וד"ה):

ל, יג בד"ה זה יתנו..... יב
לד, כה בד"ה לא תשחט וגו'..... יג
לד, כה בד"ה ולא ילין..... יד
לב, ו בד"ה לצחק..... יד

רשימת ביאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א בפירש"י ויקהל..... טו

שונות

בנ"ל במצרים היו גלגול מדור הפלגה..... חי
תיקונים בלקו"ש ח"ב..... חי
הערות בתו"א פ' וישלח..... יט

היום יום

הערות ללוח היום יום..... כב

מספר פאקסמיליא לשלוח הערות: 9289 - 439 (718)

ש ל ח ו ת

א. ב"משיחות" ש"פ משפטים סעיף ז מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א "דיוק הלשון 'יום טוב' (כפי שנקרא בנוסח תפלת העמידה, קידוש וברכת המזון), ולא 'יום שמחה' וכיו"ב", ובזכרוני שבעת ההתוועדות האריך קצת כ"ק אדמו"ר שליט"א בשאלה זו, כיון שעיקר ענין הרגל הוא שמחה, "ושמחת בחגך", שהוא חיוב מה"ת, וכמדומני שכ"ק אדמו"ר שליט"א הזכיר ג"כ סברא שייקרא יום חגיגה ע"ש החיוב להביא חגיגה (אין תח"י ההשלמות להשיחה המוגה).

והנה משטחיות הלשון ה' משמע שהכוונה להקשות שלכאורה הלשון 'יום שמחה' מבטא יותר גדר השמחה מהלשון 'יום טוב' (אף שגם הוא שייך לענין השמחה, כהלשון 'טוב לב משתה תמיד'). וע"ז הוסבר השייכות לענין התורה (שאין טוב אלא תורה), ולהפסוק 'טוב לב משתה תמיד'.

ולכאורה יש להעיר בזה מלשון הרמב"ם ריש הל' יו"ט, וז"ל: 'ששת ימים האלו שאסרן הכתוב בעשית מלאכה שהן ראשון ושביעי של פסח וראשון ושמיני של חג הסוכות וביום חג השבועות ובאחד לחודש השביעי הן הנקראין ימים טובים'. הרי הרמב"ם ברור מלולו, שגם ראש השנה נקרא בשם 'יום טוב'. ובאמת אין צריכים לחפש ברמב"ם, כי כן הוא נוסח תפלת העמידה קידוש וברכת המזון דראש השנה שאומרים בו 'יום טוב מקרא קודש הזה' (משא"כ ביום הכפורים שאומרים 'יום מקרא קודש הזה', ולא 'יום טוב').

והיוצא מזה, שהשם 'יום טוב' אינו שייך לגדר השמחה, שהרי בראש השנה אין חיוב שמחה (כמפורש בשו"ע אדה"ז הל' יו"ט סתקכ"ט ס"ו. אף שיש אחרונים שלא ס"ל הכי. אבל בכל אופן בהשיחה ה' מדובר בנוגע לשלש רגלים דוקא, הנזכרים לראשונה בפרשת משפטים), כי אם לאיסור מלאכה, וכמפורש בלשון הרמב"ם הנ"ל שהימים 'שאסרן הכתוב בעשית מלאכה'. הן הנקראין ימים טובים".

ועפ"ז נראה, שאין כוונת כ"ק אדמו"ר שליט"א לשאול מדוע בחרו בשם 'יום טוב' ולא 'יום שמחה', כי הלשון 'יום שמחה' אינו כולל ראש השנה, ולכן בחרו שם שיכלול

כל הימים האמורים במלאכה, כולל ר"ה; אלא הכוונה, כדיון שיכולים לתאר השלש רגלים בדבר שהם מיוחדים ומובדלים גם מראש השנה, דהיינו בכך שהם ימי שמחה, א"כ מדוע קבעו בנוסח התפלה לומר בשלש רגלים "ביום טוב . . . הזה" ע"ש איסור מלאכה, ולא "ביום שמחה . . . הזה" ע"ש ענין השמחה.

הרב יעקב ליב אלטיין
- ועד להפצת שיחות -

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

ב. ראיתי בגליון דפ' תרומה מה ששאל הת' צ.ה.ר. סתירה בין לקו"ש פ' משפטים ש.ז. ושיחת ה' טבת תשמ"ז (מוגה) בנוגע להמ"מ על היעוד ד"ירחיב ה"א את גבולך, דבלקו"ש פ' משפטים מציין פ' ראה (יב, ב) וכדאיתא במכילתא (בא יב, כה) שזוהי הכוונה ב"ושתי את גבולך גו'", ואילו בשיחת ה' טבת מציין "שופטים יט, ח", ומוסיף "לא רק השלימות ("ירחיב") שע"י כיבוש יהושע (כפ' ראה) אלא גם השלימות . . . דלעתיד לבא . . . כפי שמפרש רש"י דקאי על ארץ קיני קניזי וקדמוני", הרי ששולל לכאורה המ"מ דפ' ראה כי שם מדבר בכיבוש יהושע.

ובשטחיות נראה שהיא קושיא אלימתא, אבל באמת, בעיון הכי קל, ובמ"מ שמציין **בהערה זו גופא**, רואים שמעיקרא אין כאן מקום לשאלה.

דהנה הדיון בלקו"ש פ' משפטים הוא בנוגע הכתוב "ושתי את גבולך", דפ' משפטים, וע"ז מביא (ממדרש לקח טוב ופ' הראב"ע) שפסוק זה מדבר בימות המשיח, ומסתייע מדברי המכילתא לפ' בא (ה) ששם איתא שזהו קיום היעוד "כי ירחיב ה"א את גבולך". וא"כ לכל לראש צריכים לעיין במכילתא ולראות איזה פסוק נעתק **במכילתא**, ושם אכן הועתק הכתוב דפ' ראה (כי ירחיב ה"א את גבולך **כאשר דבר לך**) ולא דפ' שופטים ("אם ירחיב . . . כאשר נשבע לאבותיך"). ומובן בפשטות הטעם שבלקו"ש דפ' משפטים מוכרח להביא הכתוב דפ' ראה (ולא הכתוב דפ' שופטים) כיון שהדברים מיוסדים על דברי המכילתא ששם הובא הכתוב דפ' ראה.

ואין להקשות סו"ס איך נעתק במכילתא הכתוב דפ' ראה שקאי בזמן כיבוש יהושע, כי באמת בספרי פ' ראה שם מפורש שהכתוב קאי על ארץ קיני קניזי וקדמוני (ויש דיעה יתירה מזו, שארץ קיני קניזי וקדמוני "כבר אמורים", אלא הכתוב דראה כולל "מפאת קדים עד פאת ים"), אלא שרש"י לא הביא זה בפ' ראה כ"א רק בפ' שופטים, כי ע"פ פשוטו של מקרא הכתוב דפ' ראה קאי בזמן כיבוש יהושע, אבל לשיטת הספרי אינו כן, אלא קאי לימות המשיח, וא"כ לא יפלא שגם המכילתא קאי בשיטת הספרי, וזהו שהועתק בלקו"ש פ' משפטים.

אלא שלכאורה יש לדון דמי לימר שכוונת המכילתא שהכתוב "ושתי את גבולך גו'" מדבר בימות המשיח, הרי אפשר לומר שקאי בזמן כיבוש יהושע, וזוהי כוונת המכילתא ד"ושתי את גבולך" הוא הוא מש"נ "אם ירחיב גו'", שזה יתקיים בכיבוש יהושע (ולהעיר שהדרשה הקודמת במכילתא שם, קאי לכאורה על זמן דכיבוש יהושע)? ועיין גם תו"ש פ' משפטים שהקשה על דברי הלקח טוב, מנ"ל שמדבר בימות המשיח הלא לכאורה נתקיים ימי שלמה (ע"ש).

ובאמת לדברי הלקח טוב, היעוד "ושתי את גבולך גו'" כולל יותר מארץ קני קניזי וקדמוני, כמו שמסיים "וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ". וראה גם לקו"ש ח"ג ע' 298 הערה 17 (על הנאמר בפנים "דעם אריינקום לעבר הירדן מערבה"), וזלה"ק: "ולאחר זה ירחיב ה' אלקיך את גבולך גם ארץ הקני קניזי והקדמוני (שופטים יט, ח. ספרי הובא בפרש"י שם) ולאחר זה - מפאת קדים עד פאת ים (ספרי לראה יב, כ) ומקרא מלא דיבר הכתוב (משפטים כג, לא): ושתי את גבולך מים סוף ועד ים פלשתים וממדבר עד הנהר (ראה מכילתא לבא יב, כה) ומסיים בלקח טוב: שנאמר (תהלים עב, ח) וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ. עכלה"ק. הרי גם כאן נקט שכוונת המכילתא בפ' בא היא כמדרש לקח טוב שמדבר בימות המשיח.

ונראה לומר, דכיוון שמצינו ששיטת הספרי היא שהכתוב דפ' ראה קאי על ימות המשיח (כנ"ל), מסתבר לומר שגם המכילתא קאי בשיטה זו.

בכל אופן, מכל הנ"ל יש ללמוד עד כמה צריכים

לדייק, שהשינוי בהציונים **מוכרח** בכל אתר ואתר לפי ענינו.

הרב שמחה יהושע גאלדשטיין
- תושב השכונה -

ג. בלקו"ש חל"ח (הובא בחידושים וביאורים בש"ס ח"א ס"ל) מביא בשם הרוגוצ'ובי שאף שלבני ישראל קודם מתן תורה ה' דין של בני נח מ"מ כבר במצרים נצטוו ישראל (ע"י עמרם) במצוות קידושין (וזהו שלאחר מתן תורה לא היו צריכים לקדש נשותיהם מחדש) וזהו מה שדרשו בגמ' עה"פ וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי - מלמד שעשה בה ליקוחין דהיינו שקידשה בקידושין כמו לאחר מ"ת וזהו מ"ש הרמב"ם (פ"ט ממלכים ה"א) "ובמצרים נצטוה עמרם במצוות יתירות עיל"ש בשיחה.

ויש לעיין (אף כי אין זה **קושיא** מעיקרא כדלקמן בפשטות אך עכ"פ לעיין צריך) איך קידשו ישראל נשותיהם לפני מתן תורה והרי המקדש בלא עדים אין חוששים לקידושין ובין נח פסול לעדות (כפסק הרמב"ם פ"י מהלכות עדות ה"ג) וא"כ כיון שבנ"י קודם מ"ת היו בדין בני נח (וכמו שנוקט שם בשיחה בפשטות) א"כ עדות בקידושין קודם מ"ת מהיכא דהרי כל העולם היו פסולי עדות ומהיכן לקחו עדים?

והי' אפש"ל:

דהנה כל מקור דין עדות בקידושין הוא מן הגמרא קידושין ס"ה ע"ב דשם איתא: "א"ל רב אשי לרב כהנא מאי דעתך דילפת דבר דבר מממון אי מה להלן הודאת בעל דין כמאה עדין דמי א"ל התם לא קא חייב לאחרניי הכא קא חייב לאחרניי".

דהיינו שכל הדין דצריך עדים נלמד מגז"ש מממון וכשם שבממון במקום דאינו חב לאחרניי מועיל הודאת בע"ד לכאורה ה' צ"ל ג"כ בקידושין שתועיל הודאת בע"ד וע"ז מסבירה הגמ' שבקידושין קא חייב לאחרניי ואין מועיל הודאת בע"ד.

והנה בהא דקידושין הוי חב לאחרים כתב רש"י וז"ל:
 "שקרובתיה נאסרו בו וקרוביו נאסרין בה".

וברשב"א היקשה על פירוש רש"י וז"ל: "וקישא לי אי
 הכי גר וגירות וא"נ מי שאין לו קרובים שיאסרו מחמת
 קדושתהו דלא מחייבי לאחריני נימא הודאת בע"ד כמאה
 עדים . . ומסתברא דה"פ מחייביה לאחריני דנאסרה אכולי
 עלמא בהודאתה זו".

הרי דלמד הרשב"א בדברי רש"י דדוקא במקום דאיכא
 קרובים אז נחשב דחב לאחריני אבל בהא דנאסרת על כל
 העולם לא נחשב עדיין כחב לאחריני (- וע"ז נחלק הרשב"א
 כדלעיל).

ולפי"ז: כיון דבמצרים ה' לבני ישראל דין דבני
 נח וכבר פסק הרמב"ם (פ"ט ממלכים ה"ה) שבני נח נאסרו
 על שישה עריות בלבד והם: האם, אשת האב, אשת איש,
 ואחותו מאמו, זכור, בהמה, הרי דבני נח לא נאסרו
 בעריות מצד אישות אלא בעריות מצד קירבה ואין דין
 שנאסר בקרובתיה ונאסרת בקרוביו בבני נח.

וא"כ לשיטת רש"י דהא דקידושין הוי חב לאחריני
 היינו בגלל שנאסר בקרובתיה וכו' א"כ בקידושין שלפני
 מתן תורה דה' קידושין בבני נח לכאורה לא הוי קידושין
 דחב לאחריני ותועיל הודאת בע"ד כמאה עדים מידי דהוי
 בממון ולא היו צריכים עדים ולא קשיא מהיכן היו עדים,
 כיון דאין צריך עדים.

אך (מלבד דהוא לשיטת רש"י בלבד משא"כ לשיטת
 הרשב"א הרי החב לאחריני הוא גם בזה שנאסרת אכולי עלמא
 כאשת איש והרי בני נח מצוים באשת איש א"כ הוי שוב חב
 לאחריני וצריך עדים ויוקשה) א"א לומר כן בשיטת רש"י
 ובתרתיה:

א. דבסברא אפשר לחלק ולומר דמתני אמרינן דב"נ אין
 להם עריות משום אישות הוא דוקא בב"נ שאין בהם דין
 קידושין ודין קיחה (עיין רמב"ן יבמות צ"ח ע"א) אבל
 בנדר"ד דאיירי בבני נח שיש בהם דין קידושין אפשר
 דיהיה גם דין דעריות משום אישות כיון שיש דין קידושין
 ודין קיחה.

ב. ועיקר: דכבר כתב הב"ח (בהגהותיו על הר"ן בקידושין שם) וז"ל: **וברור הוא שרש"י כיון לתת טעם לאומרת קידשתני והוא אומר לא קדשתין שאינה נאמנת בהודאתה ואע"ג דלא אסרה ליה אכולי עלמא אלא משום שהוא אסור בקרובתיה ומשום הכי פ' נמי לגבי דידה והיא נאסרת בקרוביו כדי לקצר ולפרש בענין אחר וק"ל".**

[מאמר המוסגר: לכאורה צ"ל להיפך דהרי הדין הוא דהיכא שהיא אומרת קדשתני והוא אומר לא קדשתין שהוא מותר בקרובתיה והיא אסורה בקרוביו וצ"ע].

והנה הב"ח כתב להדיא דגם רש"י מודה דהא דאסרה ליה אכולי עלמא הוי חב לאחריני (ואזלא קושית הרשב"א דלעיל) וא"כ גם קודם מ"ת הוי חב לאחריני (דב"נ אסור בא"א) וצריך עדים.

[והא דפסק הרמב"ם שם (ה"ז) "אין בן נח חייב על אשת חברו עד שיבוא עליה כדרכה **אחר שנבעלה לבעלה אבל מאורסה או שנכנסה לחופה ולא נבעלה אין חייבין עליה** שנאמר והיא בעולת בעל" הרי דאין בן נח חייב על אשת איש קודם שנבעלה וא"כ לכאורה ה' אפש"ל דאפילו לשיטת הרשב"א (וכן לרש"י) שחב לאחריני היינו שנאסרה על כל העולם מ"מ בבן נח שאינו חייב אלא אחר שנבעלה א"כ ע"י הקידושין **גרידא** אין עדין שום חובה לאחריני (כיון שעדין לא נבעלה) ואינו חייב עליה וא"צ עדים.

אך פשוט שאינו, שבהמשך כתב הרמב"ם "בד"א בבן נח שבא על בן נח אבל עכו"ם הבא על הישראלית בין כדרכה בין שלא כדרכה חייב ואם היתה נערה המאורסה נסקל עליה" וא"כ ה"נ כיון שקיבלו ישראל דין קידושין הוי ליה כבן נח שבא על הישראלית וחייב ושוב הוי חב לאחריני וצריך עדים ופשוט].

ועכצ"ל דבאמת בנ"י לפני מתן תורה קיבלו דין קידושין אבל בקידושין גופא בדיני עדות קידושין היו הכל כשרים להעיד.

דהיינו דין עדות בקידושין הוא דין נפרד מדיני הקידושין דדין עדות בקידושין אינו דין **מיוחד** בדיני

קידושין אלא הדין דבקידושין צריך עדות עם כל פרטי וגדרי עדות כמו בכל התורה כולה ודין העדות הוא דין נפרד מדין הקידושין.

וא"כ לפני מתן תורה נתחדש דין קידושין עם כל פרטי דיני קידושין וביניהם דין עדות אבל דין עדות בכלל נתחדש רק במתן תורה ולכן קודם מתן תורה שלא הי' פרטי וגדרי דין עדות היו כל פסולי העדות נאמנים להעיד ואף העכו"ם היו כשרים להעיד כיון שלא ניתנה תורה ונתחדש דין פסול עדות בעכו"ם ולא קשיא מהיכן היו עדים לקידושין.

ולפי"ז יוצא שלפני מתן תורה לא הי' צריך ליקח עדים דוקא מבני ישראל אלא אפילו העכו"ם ממש היו כשרים להעיד כיון דלא נתחדש דין פסולי עדות.

ועדיין צריך לעיין בהא דאמרו רז"ל קיימו האבות כל התורה כולה עם כל פרטיה ודקדוקיה קודם שניתנה וא"כ האבות לכאורה הוצרכו עדים כשרים לקידושין ומהיכן? *

ויש לעיין בכל הנ"ל ולא באתי אלא להעיר.

הת' יעקב גולדשמיד
- תות"ל 885 -

ח ס י ד ו ת

ד. בתו"א פ' תצוה דף פב ע"ב שורה ראשונה לכאורה יש שם חסרון דברים בדפוס. כי מבאר ההפך בין אברהם ואהרן, שאברהם הוא חסד עולם, וע"ז כותב "שהיא מדת האהבה הטבעית שבלב כללו" נש"י רק שהיא מסותרת ומכוסה כו' ואתערותא דלעילא זו היא לעורר את האהבה כו' ע"כ בנוגע לעניננו.

* עיין לקו"ש ויחי תשמ"ח.

וחסר הסבר מה היא מדריגת אברהם שבתחילה כותב
שהיא מדת האהבה, היינו החסד לאברהם זוהי האהבה
המסותרת, אך אח"כ (וגם קודם לזה) כותב שחסד לאברהם
היא התעוררות דלעילא לעורר האהבה המסותרת.

אך באור התורה דף א' תקפ"ח (תצוה) (שרשום על
הגליון שזהו המאמר של תו"א, והלשון כמעט אותו של
תו"א) שורה ב' מוסיף מלה א' והיא היא התעוררות האהבה
הטבעית. וד"ל.

הרב משה לברטוב
- תושב השכונה -

ה. בד"ה וקבל היהודים תרפ"ז ס"ד: "וכמ"ש ורעה
אמונה, שצריכים לרעות ולפרנס את האמונה. . דהאמונה
צריכה חיזוק. וזהו יתזן ויתפרנס, דמזונות בכלל
פרנסה". ובהערות כ"ק אדמו"ר שליט"א: "דמזונות בכלל
פרנסה: כתובות נז, א. - וצ"ע השייכות כאן".

לא זכיתי להבין, דלכאו' השייכות בפשטות לפרנס
האמונה שתאיר בפנימיות ע"ד מזון שהוא פנימי: כדלקמן
סי"ד: "משה שהי' רועה ומפרנס את האמונה, היינו. .
שהאמונה תהי' בבחי' חיות פנימי".

וכ"ה בד"ה שלח לך תר"ף סס"א (עא, א) לפרנס את
האמונה. . שע"י הפרנסה במזון פנימי והכנה מרחיבים
ומגדילים אותה ביותר".

הת' צבי גנזבורג
- תות"ל 770 -

נ ג ל ה

בשו"ע אדה"ז ס' תרז ס"ב כתב הטעם מדוע הש"ץ אינו
חוזר הוידוי במנחה עיוה"כ, שהש"ץ אינו מחזיר את התפלה
אלא להוציא את מי שאינו בקי, לא רצו חכמים לתקן
שיחזור ש"ץ את הוידוי שמא יארע דבר קלקלה למי שאינו
בקי שמועטים הן שאינן בקיאים עכ"ל.

לכאורה ממ"נ אם האינם בקיאים הם מועטים מדוע

תקנו החכמים חזרת הש"ץ בכלל, ואם כדאי להחזיר הש"ץ
עבורם כדאי להחזיר ג"כ הוידוי.

המ"מ וציונים ציין להלבוש ס"ה ושם כתב טעם זה
וגם טעם אחר "ועוד שהרי כל אחד יכול להתוודות בפני
עצמו כלשוננו שאין הוידוי צ"ל דוקא בלשון הקודש כמו
התפלה".

בשו"ע אדה"ז אינו מביא שיכול להתוודות בכל לשון
אבל בס' ק"א ס"ה בנוגע לתפלה כתב ע"ה שאינו מבין
בלה"ק מוטב שיתפלל בלשון שמבין אפילו ביחיד כדי
שיכוין לבו ממה שיתפלל בלה"ק בלא כוונת הלב. שתפלה
בלא כוונה אינה כלום עכ"ל ולפי זה ג"כ בנוגע לוידוי
אם אינו מבין לאו כלום.

וא"כ לכאורה ה' לאדה"ז להביא טעם ב' של הלבוש
שאין עליו הקושיא הנ"ל.

הרב כתריאל ברוך קסטל
- תושב השכונה -

פ ש ו ט ו ש ל מ ק ר א

ז. בפירש"י ד"ה זה יתנו (ל, יג): הראה לו כמין מטבע
של אש ומשקלה מחצית השקל ואמר לו כזה יתנו, עכ"ל.

מ: ...מגיד שנתקשה משה במעשה המנורה עד שהראה לו
הקב"ה מנורה של אש, עכ"ל.

ועיין גם בפרשת בא בפירש"י ד"ה הזה (יב, ב):
נתקשה משה על מולד הלבנה באיזו שעור תראה ותהי' ראוי'
לקדש והראה לו באצבע את הלבנה ברקיע ואמר לו כזה ראה
וקדש, עכ"ל.

וצריך להבין:

(א) מזה שאין רש"י מפרש בפרשתינו שנתקשה בו משה,

כבשאר המקומות, נראה שאין זה הטעם למה הראה לו הקב"ה מטבע של אש, ואם כן מהו הטעם.

ולאידך גיסא, אם בפרשתינו, הגם שנאמר לשון "זה" אין מוכרחים לפרש שנתקשה בו משה, מהו ההכרח לפרש כן בונגע לקידוש החדש ומנורה.

(ב) למה אומר רש"י: "כמין (מטבע של אש)", ובפרשת תרומה בנוגע למנורה לא אמר: "כמין (מנורה של אש)".

*

ח. בפירש"י ד"ה לא תשחט וגו' (לד, כה): לא תשחט את הפסח ועדיין חמץ קיים אזהרה לשוחט או לזורק או לאחד מבני חבורה, עכ"ל.

וצריך להבין:

(א) עיין בפרשת משפטים בד"ה לא תזבח על חמץ וגו' (כג, יח) לא תשחט את הפסח בל"ד בניסן עד שתבער החמץ, עכ"ל.

ולמה אין רש"י מפרש שם: "אזהרה לשוחט או לזורק או לאחד מבני חבורה" על דרך שמפרש בפרשתינו.

(ב) מהיכן יודע זה רש"י בפרשתינו, והלא בפסוק כתיב רק "לא תשחט וגו'", ואולי הוא רק אזהרה לשוחט בלבד.

(ג) למה צריך רש"י לפרש בפרשת משפטים: "בליד בניסן", משא"כ בפרשתינו אין מפרש זה"ו והטעם מובן.

(ד) בפרשת משפטים אומר: "עד שתבער החמץ".

ובפרשתינו: "ועדיין חמץ קיים".

(ה) בפרשת משפטים מעתיק רש"י גם תיבות: "על חמץ" מן הכתוב, משא"כ בפרשתינו.

*

ט. בפירש"י ד"ה ולא יליין (לד, כה): כתרגומו אין לינה מועלת בראש המזבח ואין לינה אלא בעמוד השחר, עכ"ל.

עיון בפירש"י בפרשת משפטים בד"ה ולא יליין (כג, יח): אין לינה אלא בעמוד השחר שנא' עד הבקר אבל כל הלילה יכול להעלותו מן הרצפה למזבח, עכ"ל.

וצריך להבין:

למה אין רש"י מפרש בפרשת משפטים שאין לינה מועלת בראש המזבח, והרי גם שם מתרגם אונקלוס "בר מן מדבחא", כמו בפרשתינו.

*

י. בפירש"י ד"ה לצחק (לב, ו): יש במשמע הזה גלוי עריות כמו שנאמר לצחק בי ושפיכות דמים כמו שנאמר יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו אף כאן נהרג חור, עכ"ל.

עיון בקובץ הערות וביאורים לפרשת תשא תשמ"ז גליון כו (שפג), וכן בגליון של תשמ"ח גליון כג (תלג) שכבר שאלו שם כמה שאלות על פירש"י זו, ולא אחזור על שאלות אלו, אבל עוד צריכים להבין:

א) עיון בפירש"י בפרשת וירא ד"ה מצחק (כא, ט): לשון עבודת כוכבים כמו שנאמר ויקומו לצחק ד"א ל' גללוי עריות כמ"ד לצחק בי. ד"א ל' רציחה כמ"ד יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו וגו', עכ"ל.

שמזה שרש"י אומר ד"א . . . ד"א" משמע שאין רוצה לפרש שהי' כאן גללוי עריות ועבודת כוכבים ושפיכת דמים בלחד, אלא או זה או זה.

ולמה בפרשתינו אומר רש"י: "יש במשמע הזה" דהיינו שהי' כאן הן גללוי עריות והן שפיכות דמים (ומה שרש"י אינו מזכיר עבודה זרה אולי הטעם הוא מפני שזה מובן בפשטות).

משא"כ בפרשת וירא אומר רש"י ד"א . . ד"א וכו'.

(ב) והנה אחד מהשאלות בהקובצים הנ"ל הי' וז"ל:

ממה נפשך:

מדוע זקוק רש"י להביא ראי' שנהרג חור, ואם מאיזה סיבה שתה' זקוק רש"י לראי' הי' מאותו טעם לכאורה צריך להביא ראי' בנוגע לגילוי עריות, עכ"ל.

ועל זה תירצו המערכת, וז"ל:

לכאן' לגילוי עריות אין צריכים כ"כ ראי' . . משא"כ שפיכת דמים אינו מובן למה ישפכו דם, ואת דם מי שפכו וכו', עכ"ל.

אבל לפי זה, עוד צריך להבין, כשרש"י אומר בפרשת וירא ד"א שהי' כאן רציחה, למה אין רש"י מפרש שם איזה רציחה הי' שם.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

יא.

רשימת ביאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א בפרש"י דפ' ויקהל

נת' בהתוועדות

פרק ופסוק ד"ה

לה, א ויקהל משה. ויקהל תשכ"ה (1)

לה, א; ד למה אין רש"י מפרש מדוע

חילק הכתוב הציוויים לב'

אמירות נפרדות ולא

כללם באמירה אחת. ויקהל תשל"ג (2)

לה, ב... ששת ימים. ויק"פ, ויקרא

תשכ"ח (3)

לה, ג... לא תבערו אש. ויק"פ, ויקרא

תשכ"ח

לה, ד זה הדבר אשר צוה ה'. ויקהל, פקודי

תשל"ל (4)

לה, ה נדיב לבו. פקודי תשל"ד (5)

שם נדיב לבו. ויק"פ תשל"ז (6)

שם נדיב לבו. ויק"פ תשמ"

שם למה אין רש"י מפרש

מדוע נאמר לשון "קחו"

ולא "תנו". ויק"פ תשמ"ב (7)

לה, ג לחם הפנים. ויק"פ תשל"ז (8)

לה, ד נרותי'. ויק"פ תשל"ז (6)

שם ואת שמן המאור. ויקהל תשמ"א

לה, ז את עמודיו ואת אדני'. ויקהל תשמ"א

(2) יא 162-158 (3) כו 261-254

(4) ו 224-221 (5) טז 464-458

(6) שם 327-325 (7) כו 271-262

(8) טז 325 הע' 33

ויק"פ תשל"ז	יתדות.	לה, יח
ויק"פ תשמ"ז (9)	וכל איש אשר נמצא אתו.	לה, כג
ויקהל, (ליל אדר"ח	טוו את העזים.	לה, כו
אד"ש, פורים)		
תשל"ו (10)		
מוצאי ש"פ ויק"פ	טוו את העזים.	שם
תשל"ט (10)		
ויק"פ תשכ"ו (11)	והנשיאם הביאו.	לה, כז
ויק"פ, צו תשכ"ט	חור.	לה, ל
ויקהל תשמ"ו	חור.	שם
ויק"פ תשכ"ט	ואהליאב.	לה, לד
ויקהל תשמ"ו	ואהליאב.	שם
ויק"פ, (ויקרא)	ויעש בצלאל.	לז, א
תשל"א (12)		
ויקהל תשכ"ה (13)	לעומת קלעי החצר	לח, יח

(10) טז 457-449.

(12) יא 168-163.

(9) ויק"פ תשמ"ח.

(11) שם 433-424.

(13) טז 448-443.

נערך מחדש עם הוספות ע"י
הרב יוסף יצחק הלוי שגלוב
- תושב השכונה -

ש ו נ ו ת

יב. מבואר בכ"מ בדא"ח שישראל במצרים היו גלגול דור הפלגה וימרו את חייהם בחומר ובלבנים כנגד החומר ולבנים שבדור הפלגה (ראה אוה"ת שמות-ז ע' ב' תקס"ז בשם פע"ח שער חגהמ"צ).

ויש לעיין איך לתווך הנ"ל עם המבואר בלק"ת להאריז"ל פ' מקץ ד"ה לכו אל יוסף **שהמצריים** שמל יוסף הם [גלגול] דור הפלגה ואותם העביר יוסף לערים וטלטלם **לצרפם וללבנם** והיו נוהגין מנהג ישראל ועליהם אמר פרעה הן **עם** בניי (ואינם ישראל עצמם) וזהו ויאמר אל עמו כי גם אלו היו מצריים אלא לא עמו של פרעה ובזה תבין קצת הטעם למה גלו ישראל למצרים בשביל ניצוצות אלו וז"ש וגם ערב רב ע"ש.

הת' חיים אלעזר טויב
- תות"ל 770 -

יג. בלקו"ש ח"ב ע' 329 טור א', שו"ה אז, נדפס ופלוגת, וצ"ל פלוגתת.

שם ע' 333 טור ב', שו"ה גדול נדפס אין, וצ"ל אין בו.

שם ע' 360 טור ב', שו"ה אלע נדפס פלעקער, וצ"ל פעלקער.

שם ע' 401 טור ב', שו"ה זיינען נדפס אנקעגן וצ"ל אנטקעגן.

שם ע' 421 הערה 18, נדפס במדבר במדבר וצ"ל במדבר.

שם בהערות, שו"ה בבא, נדפס בבא, וצ"ל 22) בבא.

שם ע' 432 הע' 53, נדפס סעיק ט, וצ"ל (בהוצאות החדשות) : סעיק כד.

שם בהערות נדפס 34), וצ"ל 54.

שם ע' 583 טור א, שו"ה רה, נדפס וואס מדלג, וצ"ל וואס זיי זיינען מדלג.

שם ע' 597 הערה 28, נדפס ה'תש"ח, וצ"ל ה' תש"ה.

שם ע' 632 הערה 42 נדפס ובכ"מ), וצ"ל ובכ"מ)).

*

יד. בספר המאמרים תרצ"ו-ז בדף השער למאמרי שנת תרצ"ו ובדף השער למאמרי שנת תרצ"ז, נדפס וארבעים ותשע וצ"ל ארבעים ותשע.

הרב א. כרמי
- נחלת הר חב"ד -

טו. בתו"א פרשת וישלח כד, א בד"ה וישלח יעקב הוא מש"פ וישלח תקס"ה, הנחת הר"מ בן אדה"ז נדפס בסה"מ תקס"ה ע' פב. הנחת אדמו"ר האמצעי נדפס שם בתור "נוסחא שני".

הנוסח שלפנינו מורכב מב' הנוסחאות ביחד וכדלהלן:

ההתחלה הוא מנוסחא ראשונה. (ע' פב).

פד, ב שו"ה תולדות - "והנה יעקב חשב" עד "דתהו שלפני התקון" שבריש עמוד ג (שו"ה וחזר) - מנוסחא ראשונה (ע' פה - פו).

פד, ג שו"ה וחזר - "לכך שלח יעקב" עד שו"ה העליון, מנוסחא ראשונה (ע' פב - פג).

שם שו"ה העליון "שמשם הי' עיקר כח השפע ליטבה בעל עולם האצילות לברר ולתקן הכל" מנוסחא שני' (ע' פד - פה).

שם שו"ה לברר - "וכיון שכן" עד סוף הקטע מנוסחא

ראשונה (ע' פג - פד).

שם קטע המתחיל וישובו המלאכים אל יעקב, עד שו"ה הם "לעלמא דאתי" - מנוסחא ראשונה (ע' פד - פה).

שם שו"ה הם "דהילינו שהם בחי" עד שו"ה מאות איש לעשו - מנוסחא שני' (ע' פב - פג).
שם שו"ה מאות "אלביש שמים קדרות" עד סוף הקטע מנוסחא ראשונה (ע' פה - פז).

פד, קטע המתחיל ויאמר יעקב עד שו"ה להמשיך "שיתגלה למטה" - מנוסחא ראשונה (ע' צ).

שם שו"ה מיד "ויחץ את העם כו" נוסחא שני' ע' פו - פז. נוסחא ראשונה ע' עד - עה [בתוך ד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה].

שם שו"ה הפכים - "עד"מ באדם מי ששכלו קטן" עד שו"ה אחר "לחוב כו" - נוסחא שני' ע' פז.

[ואמנם בעובדה זו דיעקב ועשו ... וידוע שהמ"ן צריך להיות לפי אופן ההמשכה - נוסחא ראשונה ע' פו - פז].

[והואיל וכן ... וזהו ויחץ את העם לשני מחנות ...] וזה הטעם עצמו יובן [...] שלא ע"ד אופן ומשפט התורה] - נוסחא שני' ע' צב.

[והוא ע"ד ענין הקרבנות שהם העלאת מ"ן להמשיך מ"ד כנודע - (ד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה) - נוסחא ראשונה ע' עב].

בהיות שמעשה הקרבנות הוא מבהמות טהורים ושחוטים דוקא, אך השחיטה כשרה בזר - נוסחא ראשונה ע' פז.

ולא מצינו קרבן בתורה בחי רק בשעיר דעזאזל - נוסחא שני' ע' צג [בחי הוא הגהת הצ"צ, ושם נוסף: לגמרי].

וגם בקרבנות לא היו מקריבים, עד סוף הקטע

- נוסחא ראשונה (ע' פז - צ).

[כד, ד שו"ה יעקב - "שהן". בסה"מ הנ"ל (ע' פז):
שלהן. ובשוה"ג (מב' כ"י): "שלחן"].

*

כה, א ויקם בלילה ... ולהבין כללות ענין כוונת
יעקב ... - נוסחא ראשונה (ע' צ - צג).

כה, ב וביאור הדברים ... שאין כל הלג מכילה אותה
... וזהו ענין רצוא ושוב - נוסחא שני' ע' פט (וראה
נוסחא ראשונה ע' צג - צד)

משא"כ בן עזאי - התגברות הרצוא כו' נוסחא ראשונה
ע' צו - צז (וראה נוסחא שני' ע' צא).

ולכן ה' ר"ע [כו'] עד סוף הקטע - נוסחא שני' ע'
צא (שו"ה כו' - ובכ"ז יובן).

[ועתה יובן ענין כוונת יעקב - נוסחא ראשונה ע'
צז וז"ש ביעקב ויבא לו לין - נוסחא ראשונה ע' צז - צח
ולכן איתא דיעקב הוא שלימו דאבהן - נוסחא שני' ע' צב
כי לא כאברהם - נוסחא ראשונה ע' צז].

*

כה, ג ויקח מן הבא בידו מנחה מליל ש"ק פ' וישלח
תקס"ה, הנחת אדמו"ר האמצעי והנחת הר"מ בן אדה"ז נדפסו
בסה"מ תקס"ה ע"ש.

*

כו, א ויאבק איש עמו מליל ש"ק פ' וישלח תקס"ו,
הנחת הר"מ בן אדה"ז נדפס בסה"מ תקס"ו ע' פ.

הת' יוסף יצחק קעלער
- תות"ל 770 -

ה י ו ם

טז. ג אדר א - "מצות אהבת ישראל הוא ליליד עם ישראל אשר מעולם לא ראה אותו ומכל שכן לחבר עדת ישראל אשר במקום מגורו..."

מכ"ש לחבר עדת ישראל: ע"ד הציווי אם כסף תלוה את העני עמך ודרשו חז"ל שעניי עירך קודמין.

ו אדר א - און מ'קריגט א חוש מיט א געשמאק א אידען א טובה טאן" - ויש להעיר שבזה מתבטא תכלית השלימות והעילוי של הכחות כשהם חדורים עם כח התענוג ("געשמאק").

ז אדר א - "כל איש בישראל עליו לדעת כי הוא שליח אדון כל . . להאיר את העולם באור תורה ועבודה והוא ע"י קיום מצות מעשיות והשרשת מדות טובות..."

שליח אדון כל: ראה לקו"ת ר"פ ויקרא (א, ג) שליח של אדם כמותו ממש.

תורה ועבודה . . מצות מעשיות והשרשת מדות טובות: וי"ל שהב' ענינים (תורה ועבודה) מביאים לב' הענינים המנויים אח"כ - "מצות מעשיות והשרשת מדות טובות". שהרי תלמוד ("תורה") מביא לידי מעשה ("קיום המצות"); ו"עבודה" מביאה לידי פועל - "השרשת מדות טובות" שהרי כי זה כל האדם.

ט אדר א' - "אז מען געהט אין גאס און מען טראכט משניות . . איז איצט איז דאס טייערער..."

כל' הכתוב: יתרון האור מן החושך וגו'.

טז אדר א' - "הכיור וכנו הם הבאים באחרונה . . ותשמישו הוא בראש כל עבודות המשכן כי נעוץ תחילתן בסופן".

ויש להעיר שענין זה הוא אפגעשפיגעלט גם באלו שהביאו מראות הצובאות והיינו הנשים וכל' החסידות -

ספי' המלכות. בספי' המל' רואים ב' קצוות הפכיים: מצד א' דרגא הכי תחתונה שבעולם האצי' (והיינו "סופן") לאידך גיסא: שרשה מראש ומקדם, למעלה משרש ז"א וכו' ("תחילתן").

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן
- ר"מ במתיבתא -

לזכות

הילד לוי יצחק שיחי'
לאורך ימים ושנים טובות
לרגל הכנסו לבריתו של א"א ע"ה
ביום ב', שושן פורים קטן
תהא שנת משיח טובה
ולזכות אחיו ואחיותיו
בן ציון, חנה, פייגה, נחמה שיחיו

ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' חיים אליעזר דוד וזוג' מרת בתי' שיחיו
טרייטעל

נדפס ע"י זקניהם

הרה"ת ר' מנחם מענדל וזוג' מרת שרה שיחיו שם-טוב